

РОЗВИТОК ВНУТРІШНІХ МЕТОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Для забезпечення належного рівня фінансової безпеки банку в цілому та безготівкових розрахунків, зокрема, традиційно застосовують зовнішні та внутрішні методи її забезпечення. Внутрішні методи зниження вищезазначених ризиків та забезпечення фінансової безпеки банків можна досліджувати з різних аспектів. Наприклад, окремі науковці їх поділяють на регулюючі та стабілізуючі. До першої групи відносяться методи управління активами й пасивами; прийоми оптимізації ресурсів та організаційно-функціональної структури банківської установи, диверсифікація діяльності), до другої групи - методи капіталізації банку, формування страхових резервів, підвищення ефективності менеджменту, підвищення прибутковості та зниження рівня ризиків) [1]. Нами запропоновано розробити внутрішні методи зниження операційних ризиків через дослідження етапів функціонування цілісної системи ризик-менеджменту у банківській установі.

Незважаючи на неможливість впливу банку на події, що обумовлені ризиками зовнішнього середовища, досліджуються такі заходи їх зниження: страхування, підвищення рівня організаційної, фізичної та інформаційної безпеки банківської установи, створення та впровадження систем, що забезпечують безперервність та безперебійність бізнес-процесів у банку, включаючи безперервність платіжно-розрахункових операцій [2]. Перелік вищезазначених заходів практично ідентичний у всіх авторів наукових досліджень з невеликими доповненнями. Незважаючи на відновлення вимог до актуалізації внутрішньобанківських документів з управління ризиками відповідно до Положення [3], заходи зменшення рівня операційного ризику за подіями, обумовленими впливом внутрішніх чинників, у різних банках різняться. Це обумовлено і особливостями підходів до формування систем ризик-менеджменту, впливом різних чинників середовища, що можуть бути джерелами операційного ризику, специфікою організаційних банківських структур тощо.

Однак в більшості випадків такі заходи передбачають цілісний розвиток систем ризик-менеджменту банку (в т.ч. посилення заходів внутрішнього аудиту та внутрішньобанківського контролю), модернізацію інформаційних систем, через які відбуваються платіжні операції, удосконалення організаційного забезпечення системи управління ризиками, включаючи чітке розмежування відповідальності та функціональних обов'язків працівників, дотичних до управління операційними ризиками, підвищення кваліфікації працівників (з метою усвідомлення напрямів зменшення імовірності виникнення подій операційного ризику) тощо. Можна погодитись з позицією науковців, що скороченню рівня операційних ризиків також сприяє сформована керівництвом ресурсна, матеріально-технічна та кадрова політика банку [4]. До переліку перерахованих заходів можна додати [2]: пошук та використання нових дієвих інструментів контролю, що дозволяє посилити нагляд, формування додаткових резервів, завершення бізнес-процесу, що виступає джерелом операційного ризику. Вважаємо за необхідне запропонувати внутрішні заходи забезпечення фінансової безпеки розрахункових операцій банківської установи (нормативного, організаційного, інформаційно-технологічного, кадрового характеру), що доцільно реалізовувати на різних етапах функціонування системи управління операційним ризиком як джерелом розрахункового (зокрема, етапах ідентифікації, оцінки, моніторингу, усунення чи зменшення ризику). Додатково для підвищення ефективності управління операційним ризиком банкам слід розробити заходи, спрямовані на зниження так званого «ризиків клієнтів», який є зовнішнім для банку і на який вплив його є обмеженим. До таких заходів слід віднести: 1) підвищення рівня розрахунково-банківського обслуговування клієнтів та регулярний моніторинг підвищення його якості, що мінімізує імовірність відтоку клієнтів в умовах фінансової нестабільності; 2) надання клієнтам банку як учасникам платіжної системи достовірної інформації про діяльність банку; 3) покращення використання технологій мобільного електронного підпису; 4) розвиток платіжної інфраструктури.

Таким чином, набуло подальшого розвитку внутрішні заходи забезпечення фінансової безпеки розрахункових операцій банківських установ (нормативного, організаційного, інформаційно-технологічного, кадрового характеру), що доцільно реалізовувати на різних етапах функціонування системи управління операційним ризиком як джерелом розрахункового (зокрема, етапах ідентифікації, оцінки, моніторингу, усунення чи зменшення ризику), доповнені заходами, спрямованими на зниження «розрахункового ризику клієнтів» (підвищення рівня розрахунково-банківського обслуговування клієнтів та регулярний моніторинг підвищення його якості, що мінімізує імовірність відтоку клієнтів в умовах фінансової нестабільності; надання клієнтам банку як учасникам платіжної системи достовірної інформації про діяльність банку; покращення використання технологій мобільного електронного підпису, розвиток платіжної інфраструктури). На наш погляд, реалізація запропонованих внутрішніх заходів сприятиме забезпеченню операційної стійкості та безперервності розрахунково-платіжних операцій банківської установи в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Адамик Б.П. Національний банк і грошово-кредитна політика: [навч. посіб.] / Б.П. Адамик. Тернопіль: Карт-бланш, 2002.
 2. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / За ред. В. В. Коваленко. Одеса: ОНЕУ, 2017. 304 с.
 3. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: затв. Постановою Правління НБУ від 11.06.2018 № 64. *Офіційний вісник України*. 2018 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
- Управління банківськими ризиками: підручник / Л. О. Примостка, І. В. Краснова, В. В. Лавренюк та ін. Київ: КНЕУ, 2018. 535